

FIGYELEM: Három részes komplex záróvizsgát kell letenni azoknak, akiknek a képzési tervében még nem szerepeltek szigorlatok.

I. SZOCIOLÓGIATÖRTÉNET ÉS ELMÉLET

1. A szociológia és a szociológiai gondolkodás „mibenléte”, a szociológiai gondolkodás kialakulása
2. Értékek a társadalomtudományban, az ideológiák és a szociológia viszonya
3. A pozitívizmus. Auguste Comte munkássága
4. A marxizmus. Karl Marx munkássága
5. Az evolucionizmus. Herbert Spencer munkássága
6. Émile Durkheim és a francia szociológia
7. Max Weber és a német szociológia
8. A funkcionalizmus
9. A szimbolikus interakcionizmus
10. A módszertani individualizmus elméletei: csereelmélet, racionális döntések elmélete
11. A konfliktuselmélet
12. A magyar szociológiatörténet historiográfiája, korszakolása, identitása és intézményesülése a kezdetektől napjainkig
13. Az állam- és jogbölcselet szociológiai elméletei a 19. és a 20. század fordulóján
14. A társadalomtani-szociológiai gondolkodás műhelyei
15. A magyar szociológia és szociográfia a két világháború között
16. A magyar szociológia 1945 után (1945-1969)
17. A magyar szociológia intézményesülése és professzionalizációja (az 1970-es évektől az 1990-es évekig)
18. A magyar szociológia főbb témái az 1990-es években és az ezredfordulón

Tananyag: előadási anyagok, az előadási témákhoz megadott irodalmak és a digitalizált tanszéki szöveggyűjtemény (honlapról letölthető)

Balog Iván által megadott irodalmak:

<http://venus.arts.u-szeged.hu/pub/tarsadalomelméleti/szociologia/balog>

illetve:

Körösényi András: Liberális vagy konzervatív korszakváltás? Magvető Kiadó, Budapest, 1989. 9 - 31., 141 – 168.

Anthony Giddens: A harmadik út. A szociáldemokrácia megújulása. Agóra Marketing Kft., Budapest, 1999. 11 – 27.

Felkai Gábor: A német és az osztrák szociológia a századforduló előtt. In: Felkai Gábor (szerk.): A szociológia kialakulása. Új Mandátum Könyvkiadó, Budapest, 1999. 304 – 328.

Marx – Engels: A német ideológia. Szemelvények Marx és Engels 1845 – 46-ban írt, kéziratban maradt művéből. Szikra, Budapest, 1952. 7 – 21., 33 – 64.

Kemény István: Előszó Max Weber: Gazdaság és társadalom című szemelvénygyűjteményéhez. In: Kemény István: Szociológiai írások. A szerzővel közösen válogatta és szerkesztette: Gábor Kálmán. Replika Könyvek, Szeged, 1992. 23 – 53.

Max Weber (Németország, 1864 – 1920): A szociológia mint az értelemmel teli társadalmi cselekvés tudománya. In: Julius Morel – Eva Bauer – Tamás Meleghy – Heinz-Jürgen Niedenzu – Max Preglau – Helmut Staubmann: Szociológiaelemélet. Osiris Kiadó, Budapest, 2000. 35 – 41.

Max Weber: A protestáns etika és a kapitalizmus szelleme. Előszó. Gondolat Könyvkiadó, Budapest, 1982. 7 – 25.

Max Weber: Gazdaságtörténet. Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Budapest, 1979. 279 – 293.

Szántó Zoltán: Előszó: A racionális döntések elméletén nyugvó társadalomtudomány. Metateoretikus vázlatpontok. In: A racionális döntések elmélete. Válogatta: Csontos László. Osiris Kiadó – Láthatatlan Kollégium, Budapest, 1998. 7 – 22.

Jon Elster: Savanyú a szőlő? In: A racionális döntések elmélete. Válogatta: Csontos László. Osiris Kiadó – Láthatatlan Kollégium, Budapest, 1998. 113 – 126.

Róna-Tas Ákos: A racionális döntés elmélete a szociológiában. Replika, 1991/4. 41 – 49.

Thomas Schelling: Termosztátok, tragacsok és más modelles családok. In: A racionális döntések elmélete. Válogatta: Csontos László. Osiris Kiadó – Láthatatlan Kollégium, Budapest, 1998. 208 – 242.

George Caspar Homans: A társadalmi viselkedés mint csere. In: Felkai Gábor – Némedi Dénes – Somlai Péter (szerk.): Olvasókönyv a szociológia történetéhez. Szociológiai irányzatok a XX. században. Új Mandátum Könyvkiadó, Budapest, 2000. 140 – 153.

Katona Péter által megadott irodalmak:

<http://venus.arts.u-szeged.hu/pub/tarsadalomelméleti/szociologia/katona/>,

Feleky Gábor által anno megadott irodalmak:

<http://venus.arts.u-szeged.hu/pub/tarsadalomelméleti/szociologia/feleky/>

Irodalom a 12-18. tételekhez:

12. A magyar szociológiatörténet historiográfiája, korszakolása, identitása és intézményesülése a kezdetektől napjainkig.

- társadalmi gondolkodás - szociológiai gondolkodás
- a magyar szociológia történet kezdetei
- a magyar szociológia történetének szempontjai
- mikortól számítható a magyar szociológia története
- a magyar szociológia identitásának és intézményesülésének problémái

Irodalom: Kulcsár Kálmán: A magyar szociológia történeteszemlélete. In: Valóság, 1984/5. Saád József: História és historikum. In: Magyar Szemle, 1994/8. magyar szociológia története: minek a története. Némedi Dénes: Minek a története?

Kupa László: Történet és identitás.

Nagy Endre: Szociológiatörténet: a szociológia története In: Replika. 1996/23-24. pp. 161-199.

Szalai Júlia: merengések a szociológiáról. In: BUKSZ. Pp. 471-476.

Társadalom felfogások, társadalomelméletek, empirikus társadalomismereti igények a nemzetépítés korszakában.

- Hunfalvy Pál, Grünwald Béla a társadalomról
- Berzeviczy Gergely felzárkózás elmélete
- Fényes Elek statisztikai munkássága
- Széchenyi és Kossuth vitája Magyarország modernizációs stratégiájáról
- Eötvös József szabadelvű társadalom felfogása és korszak uralkodó eszméi

Irodalom: Az előadás jegyzetei, valamint Széchenyi István: Napló. Gondolat. Budapest. 1978. Visztota György: Széchenyi és Kossuth írói és hírlapi vitája. I-II. Budapest. Lackó Mihály: Széchenyi és Kossuth vitája. 1990. Budapest. Eötvös József. A 19. század uralkodó eszméinek befolyása az államra. Helikon. 1981. I.k. pp. 31-58, II.k. pp. 353-409. 447-461.

13. Az állam- és jogbölcselet szociológiai elméletei a 19. és a 20. század fordulóján

- Pulszky Ágost evolucionista társadalomelmélete
- Somló Gyula jószágkereskedelem és az őstársadalom
- Beöthy Leo társadalomgondolkodásának antropológiai vonulatai

Irodalom: Az előadás jegyzetei valamint Pulszky Ágost (szerk: Kupa László). Új Mandátum. Könyvkiadó. 1999., Budapest

Nagy Endre: Eszme és valóság. 1993., Budapest.

Zsigmond Gábor. Az őstársadalom magyar kutatói. 1977., Budapest.

Horváth Zoltán: Magyar századforduló. A második nemzedék története. 1974. Budapest Nagy-Némedi-

Tóth: Magyar szociológiatörténet szöveggyűjtemény. I. k. pp. 16-61.

Zsigmond Gábor: Beöthy Leo. 1974., Budapest.

14. A társadalomtani-szociológiai gondolkodás műhelyei

- Huszadik Század folyóirat története és utóélete
- Huszadik Század főbb témái a nők társadalmi helyzete, vita a modernizációról és a közép-európai integrációról, az agrárkérdés, a munkáskérdés, a háború és béke, a nagyvárosok, a szociálpolitika, a gazdaság és társadalom
- Huszadik Század társadalom és történeteszemlélete
- Társadalomtudományi Társaság története
- Magyar Társadalomtudományi Társaság és a Társadalomtudományi Szemle
- Vasárnapi Kör, Szellemtudományok Szabad Iskolája
- Pályák és művek (Jászi Oszkár, Szabó Ervin, Leopold Lajos, Somló Bódog, Kunfi Zsigmond)

Irodalom: Litván György – Szűcs Lajos: A szociológia első magyar műhelye. Budapest. I-II.k. 1973.
Kemény Gábor: Szabó Ervin és a magyar társadalomelmélet. 1977. Budapest, Pók Attila: A magyarországi radikális demokrata ideológiák kialakulása. 1990. Budapest.
Huszár Tibor: Jászi-dilemmák. In: Szociológiai Szemle, 1994/1.
Litván György: Jászi Oszkár. Budapest, 2001. Osiris.
Saád József: Társadalomtudomány 1921-1943. In. Századvég, 1994/1. pp. 151-170.
Magyar Lajos: Kései tudósítás. Budapest, 1966. Előadás jegyzetei.

15. A magyar szociológia és szociográfia a két világháború között

- Hajnal István történetiszociológiája
- Falukutató mozgalom és a szociográfiák
- Erdei Ferenc a magyar társadalom a két háború között
- Weis István magyar társadalomtörténete
- Népi szociográfiák: Kovács Imre, Erdei Ferenc, Szabó Zoltán, Féja Géza, Veress Péter, Darvas Iván munkái.
- a határon túli magyarság szociográfiája (a felvidéki Sarlós mozgalom, az Erdélyi Fiatalok, Venczel József)

Irodalom: Némedi Dénes: Népi szociográfia 1930-1938. Budapest. 1985.

Hajnal István (szerk: Lakatos László). Budapest. 2001. Új mandátum Könyvkiadó.

Hajnal István: Technika, művelődés. Budapest. 1993.

Erdei Ferenc: A magyar társadalom a két világháború között. In: Erdei Ferenc: A magyar társadalom. Budapest, 1980. pp. 293-346.

Kovács Zoltán: A tardi helyzet. Cifra nyomorúság. Budapest. 1981.

Nagy-Némedi-Tóth: Magyar szociológiatörténeti szöveggyűjtemény. I. k. pp. 167-202, II. k. pp. 5-16.

Márkus István: Polgárosodó parasztság. In: Magyarország felfedezése. Budapest, 1996.

Weis István: Hazánk társadalomrajza. Budapest, 1942.

Venczel József: Erdélyi föld erdélyi társadalom. Budapest, 1988.

Dimitrie Gusti: A szociológiai monográfia. Bukarest, 1976.

16. A magyar szociológia 1945 után (1945-1969)

- a „töredezett folytonosság” folytatása: az intézményesülés kezdetei és a hatalmi beavatkozás
- a magyar szociológia intézményesülése az 1960-as évektől
- a Filozófiai Intézet szociológiai részlege (1960-1963)
- a kutatócsoportok korszaka (1963-1965)
- „Valóság” 1966-1968)
- A Szociológiai Figyelő korszaka
- MTA Szociológiai Bizottsága és munkája folyóirata
- Szalai-Fukász vita
- publikációk
- intézményesülés 1962-ben

Irodalom: Szántó Miklós: A magyar szociológia újjászervezése a hatvanas években. Budapest. Akadémiai Kiadó. 1998.

Huszár Tibor: Hajnal István és a magyar szociológia intézményesülése. In: Valóság, 1993/6. Saád József: Historia és historikum. In: Magyar szemle. 1994/augusztus. 841.

Kuczi Tibor: Magánnyelv, szociológia, közbeszéd. In: replika. 1991/1. Magyar Filozófiai Szemle, 1957/1., 1958/1-2.

Arab-Ogki: Szociológia és kibernetika. In: Valóság. 1958/1. Demográfia, 1958/1 (Beköszöntő).

Molnár Erik: Az empirio-kriticizmus. In: Magyar Filozófiai Szemle, 1959/1.

A szociológiai kutatócsoport korszaka (1963-1965)

- a politikai kontextus
- publikációk 1963-ban

- az intézmény élete
- a szociológia 1964-ben
- az ideológiai kontextus és a publikációk
- elidegenedés-vita a Valóságban
- a szociológia 1965-ben
- a kutatócsoport a dokumentumok fényében

Irodalom: Szántó Miklós. A magyar szociológia újjászervezése a hatvanas években. Budapest. Akadémiai Kiadó. 1998.

Fischer György: kezdetben vala az ige. In: replika. 1991/2-3. Tanulmányok a magyar faluról. Kossuth Kiadó. Budapest. 1964.

Hegedűs András: A mai falu és a szociológiai kutatás. In: Társadalmi Szemle. 1963/április. Kulcsár Kármán: A marxista szociológia – a történet előkérdései. In: magyar Filozófiai Szemle. 1963/3.

Révész Sándor: Aczél és korunk. Sík Kiadó, 1997.

Hegedűs András: Összefoglaló a család a mai szocialista társadalomban vitájáról. In: Társadalmi Szemle. 1964/február. 45-47.

Heller Ágnes: A szerep mint történeti kategória. In: Kortárs. 1964/április. 638-641. Varga Károly: Irodalom és társadalomtudomány. In: Kritika. 1964/11.

Kulcsár Kármán: Magatartás és társadalmi jelenség. In: Magyar Filozófiai Szemle. 1965/2. Hegedűs András: Optimalizálás-humanizálás. In: Valóság. 1965/3.

A magyar szociológia 1966-1969

- a szociológia és intézményesülése 1966-ban
- a szociológiai publikációk
- a szociológiai közélet
- ideológiai kontextus
- a magyar reform
- szociológiai publikációk

Irodalom: Szántó Miklós: A magyar szociológia újjászervezése a hatvanas években. Budapest. 1998. Akadémiai Kiadó.

Szalai Sándor. A szociológia a politika felvonulási területe. Budapest, 1990.

Kulcsár Kálmán: Tudományos önéletrajz. 1994. Valóság 1969. évi számai.

Kulcsár Kálmán: A politikai aktivitás társadalmi tényezői. In: Társadalmi Szemle. 1969/12. Szociológia 1995/3.

Hegedűs András: A marxista szociológia egészséges fejlődéséért. In: Társadalmi Szemle. 1968/okt. 98.

17. A magyar szociológia intézményesülése és professzionalizációja (az 1970-es évektől az 1990-es évekig)

- a Magyar Szociológiai Társaság és a Szociológiai Szemle, Társadalomkutatás, Szofi (indulás-kifulladás)
- egyetemi szociológiai tanszékek megalakulása és szociológus képzés és a PhD programok beindulása, hallgatói tudományos fórumok (TDK, OTDK), MTA szociológiai műhelyei
- nemzetközi kapcsolatrendszerek.

Irodalom. Andorka Rudolf: bevezetés a szociológiába. Budapest, 2006. Osiris. pp. 27-37. Az előadás jegyzetei.

18. A magyar szociológia főbb témái az 1990-es években és az ezredfordulón

- egyenlőtlenség, szegénység
- társadalmi szerkezet és rétegződés
- város és falu
- társadalmi mobilitás és vándorlás
- népesség, egészségügyi ellátás
- kiemelt demográfiai csoportok: nők, idősek, fiatalok, gyerekek
- etnikai csoportok, kisebbségek

Irodalom: Andorka Rudolf: Bevezetés a szociológiába. Budapest, 2006. Osiris. Valamint a Szociológiai Szemle, Replika, Társadalomkutatás című folyóiratok számai.

Kolosi Tamás: A terhes babapiskóta. A rendszerváltás társadalomszerkezete. Budapest. 2000. Osiris. Tóth István: Jövedelemeloszlás..., Budapest, 2005. Századvég Kiadó.

Szelényi Iván: Vásrosi társadalmi egyenlőtlenségek. Budapest, 1990. Akadémiai Kiadó.

Sík Endre: Migráció szociológiája. 2001., Budapest.

Szalai Erzsébet. Az éliték átváltozása. Budapest, 1996. Cserépfalvi Kiadó.

Valkovics Emil: demográfia I. Budapest, 2002., Osiris Kiadó.

Neményi Mária-Szalai Júlia: A kisebbségek kisebbsége. Budapest, 2005. UMK.

Család, oktatás, gazdaság, életmód-kutatások a 1990-es években és az ezredfordulón

- változások
- társadalompolitika
- vitakérdések
- hazai tendenciák

Irodalom: Andorka Rudolf: bevezetés a szociológiába. Budapest. 2006. Osiris Kiadó.

A szegénység és a társadalmi kirekesztés folyamata. Budapest. 2004. KSH.

Voszka Éva: A dinoszauruszok esélyei: nagyvállalati szerkezetváltás és privatizáció. Budapest, 1997. Pénzügykutató Rt.

Szalai Sándor: Idő a mérlegen. Budapest, 1978. Gondolat.

Utasi Ágnes: Életstílus-csoportok, fogyasztási preferenciák. Budapest, 1984.

Állam, kormányzat, politika, vallás, kulturális értékek, deviancia az 1990-es évek és az ezredforduló magyar szociológiai publikációkban

változások az ezredfordulón

- hazai tendenciák
- vitakérdések
- társadalompolitika

Irodalom: Andorka Rudolf: Bevezetés a szociológiába. Budapest. 2006. Osiris Kiadó. Körösnéyi András – Tóth Csaba – Török Gábor: A magyar politikai rendszer. Budapest, 2005. Osiris Kiadó.

Somali Péter: Szocializáció. Budapest. 1997. Corvina Kiadó.

Utasi Ágnes: A társadalmi integráció és a szolidaritás alapjai: bizalmas kapcsolatok. Budapest, 2002. Századvég.

Tanulmányok a társadalmi beilleszkedési zavarokról. Budapest, 1988. Kossuth

Maksony Ferenc-Münnich Iván: Devianciák Magyarországon. Budapest, 1995.

Tomka Miklós: Vallásosság változása – egy és több dimenzióban. Kultúra és Közösség. 5. pp. 3-16.

Az 1990-es évek és az ezredforduló magyar társadalom változásainak értelmezései a hazai szociológiában.

- modernizációs kísérletek
- a szocialista modernizáció kudarca
- rendszerváltozás
- társadalmi szerkezet

- humán erőforrás gazdálkodás
- demokrácia
- értékek, normák, mentalitás
- nemzetközi és hazai tendenciák
- globalizációs kihívások: a társadalom és a szociológia dilemmái

Irodalom: Andorka Rudolf: Bevezetés a szociológiába. Budapest, 2006. Osiris kiadó.

Kolosi Tamás – Sági Matild: rendszerváltozás és társadalomszerkezet. In: Tárki 1996. pp.149-197.

Magyar lelki állapot az átalakuló társadalomban. Századvég. 1996/2. pp.87-102.

Andorka Rudolf: A társadalmi integráció gyenge kötése- rendszerátalakulás Magyarországon. Századvég. 1996b/1. pp.5-18.

Ferge Zsuzsa: A rendszerváltás nyertesei és vesztesei. In: Tárki 1996. pp.414-443., Elitcirkuláció. In: árki 1996. Budapest. Pp. 475-500.

Szelényi Iván és mkts: Posztkommunista menedzserizmus. In: Politikatudományi Szemle. 1996/2. I-II. rész, pp.7-30,7-32. Pászka Imre, Elit, elitek a lokális kistérségi társadalomban. Szeged. Egyetem Kiadó, 2010. Az előadás jegyzetei.

II.

TÁRSADALMI RÉTEGZŐDÉS

I. Társadalmi rétegződés – elméletek

1. Egyenlőtlenségek , egyenlőtlenség-elméletek. A szegénység, depriváció, kirekesztés
2. A munkamegosztás szerepe az egyenlőtlenség létrejöttében. Funkcionális elméletek
3. Települési egyenlőtlenségek. Az urbanizáció hatása. Szegregáció, slum, kapcsolati izolálódás, városökológiai elméletek A települési és lakóhelyi egyenlőtlenségek hatása a magyarországi rétegződésre.
4. Társadalmi mobilitás. Elméletek és a nemzetközi összehasonlító kutatások következtetései
5. Népesedés, demográfiai trendek. A demográfiai átmenet elmélete. Biológiai egyenlőtlenségek
6. Nemzet, etnikai csoport, kisebbségek a társadalmi rétegződésben.
7. Az iskolai végzettség hatása az életpályára. A kulturális tőke . A meritokratikus társadalom kérdései
8. Életvitel, életstílusok, életminőség, időmérleg-vizsgálatok
9. Értékek, normák , és devianciák hatása a rétegződésre

II. Társadalmi rétegződés Magyarországon

10. Társadalmi rétegződés a két világháború közötti Magyarországon. Szociológia-történeti adalékok
11. A II. világháború utáni hazai struktúra-vizsgálatok és elméletek
12. Az intragenerációs és intergenerációs, a strukturális és cirkuláris mobilitás trendje Magyarországon. A mobilitás és reprodukciós folyamatok jellemzői.
13. Rétegződés-modell vizsgálat a 80-as évek elején. Státusz-rétegződés. A magyar társadalom struktúrájának két feltételezett modellje a rendszerváltás előtt. A második gazdaság hatása az új kettős struktúra létrejöttére.
14. A társadalom szerkezetének változása a rendszerváltás után. A megszakított polgárosodás kérdései. A poszt-szocialista mezőgazdaság átalakulásának hatása a társadalmi rétegződésre.
15. Elitváltás- eliticirkuláció és/vagy elitreprodukció. A polgárosodás kérdései. A középosztályok formálódása
16. A vesztesek lemaradó rétege. Az egyenlőtlenségek növekedése a rendszerváltás óta . A szegénység Magyarországon .
17. Etnikai és vallási különbségek hatása a magyarországi rétegződésre. A nemzeti identitás kérdése. A romák réteghelyzete
18. A társadalom kapcsolati struktúrája és lelki állapotának alakulása

IRODALOM:

- ANDORKA, R.** (1982): A társadalmi mobilitás változásai Magyarországon. Gondolat. (7-31.p.)
- ANDORKA, R.** (1997): Bevezetés a szociológiába. Osiris. (119-135.p., 151-172.p. 191-202.p, 219-245.p., 265-282.p., 301-313.p., 333-343.p., 378-388.p. 403-419.p., 433-448.p., 463-473.p. 488-502.p., 547-555.p., 564-585.p.)
- ANDORKA, R. (2006):**Bevezetés a szociológiába 19. fejezet: Társadalmi változás 662-684 old. és ugyanitt : Spéder-Kapitány: Változások az ezredfordulón 699-704. old.
- ANGELUSZ, R.**(szerk.) (1998): A társadalmi rétegződés komponensei. Új Mandátum Könyvkiadó, Budapest. (Bourdieu :156-177.p., U. Beck: 418-468.p.)
- BOURDIEU, P.** (1978) : Különbségek és megkülönböztetések. A szimbolikus tőke In: Bourdieu,P. (1978) : A társadalmi egyenlőtlenségek újratermelődése. Gondolat Kiadó, Budapest (136-149.p. és 379-400.p.)
- BOWLES, S.** (1974): Egyenlőtlen iskolázás vagy a társadalmi munkamegosztás újratermelése. In: Ferge Zs.-Háber J. (szerk.): Az iskola szociológiai problémái. KJK Budapest, 1974. (93-107. p.)
- CASTEL, R.** (1993): A nélkülözéstől a kirekesztettségig-a "kiilleszkedés pokoljárása. Esély 3.sz. 3-23.p.
- DAVIS, K. – MOORE, W. E.** [1977, (1966)]: A rétegződés néhány elve. In: Lederer P. (szerk.): A foglalkozások presztízse. Gondolat 229-240.p.
- ERIKSON, R. – GOLDTHORPE, J. H.** (1992): A kutatás elméleti alapja, adatai és stratégiája. In: Andorka- Hradil- Peschar (1996): Társadalmi rétegződés. Aula Kiadó, (11-25.p.)
- FERGE, Zs.** (1973): Társadalmunk rétegződése. Elvek és tények. KJK, Budapest (13-76.p.)
- FERGE, Zs.:** (2000): Elszabaduló egyenlőtlenségek. Hilscher Rezső Szociálpolitikai Egyesület, Budapest, 113-133.p.
- HALBWACH, M.** (1971): A munkásosztály fogyasztói tendenciái. A szükségletek és a társadalom. In: A francia szociológia. KJK (77-110. p.)
- KOLOSI, T.** (1982): Struktúra, rétegződés, metodológia. In: Kolosi Tamás (szerk.): Elméletek és hipotézisek. Rétegződés-modell vizsgálat I. Társadalomtudományi Intézet. (11-59.p.)
- MERTON, R.K.** (1980): Társadalomelmélet és társadalmi struktúra. Gondolat Kiadó (577-611.p.)
- MILLER, S. M. – ROBY, P.** (1974): A papírkórság csapdája. In: Az iskola szociológiai problémái. Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó 109-122.p.
- MILLS, C. W.** (1970): Hatalom- politika- technokraták. Válogatás C.W. Mills műveiből. Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Budapest, 115-250.p.
- MILLS, C. W.** (1972): Az uralkodó elit. Gondolat, Budapest, 7-33. p.
- SIMMEL, G.** (1973): Válogatott társadalomelméleti tanulmányok. A divat. A társaság Gondolat, 473-507.p.
- SZELÉNYI, I.** (1990): Új osztály, állam, politika. Európa Könyvkiadó, Budapest, 99-161.p.

TREIMAN, D.J. (1996): Foglalkozási presztízs és társadalmi struktúra. In: Andorka- Hradil- Peschar (szerk.): Társadalmi rétegződés. Aula Kiadó, (277-292.p.)

UTASI Á. (2008) : Éltető kapcsolatok. A kapcsolatok hatása a szubjektív életminőségre . Budapest, Új Mandátum

UTASI, Á. (1988): Presztízs, életstílus, fogyasztás. In: Egyenlőtlen helyzetek. Kossuth Könyvkiadó, 63-88.p.

UTASI, Á.(2002): A bizalom hálója. Mikro-társadalmi kapcsolatok, szolidaritás. (Társadalmi integráció és szolidaritás elméletek) Új Mandátum, Budapest 9-17.p.

VEBLEN, Th. (1975): A dologtalan osztály elmélete. KJK, Budapest, (47-120.p.)

WEBER, M. (1987): Gazdaság és társadalom. KJK (303-308.p.) és (54-72.p., azaz 3-12. paragrafusok)

III.

MÓDSZERTAN

A) Tételsor:

Általános és kvalitatív módszertan

1. Az emberi megismerés kettőssége, a hétköznapi és a tudományos megismerés közötti különbségek.
2. A társadalomtudományi elméletalkotás Az elmélet és az empiria összefüggése, a társadalomtudományi kutatások logiko-empirikus jellege, a deduktív és az induktív okfejtés.
3. A társadalomtudományi kutatás tervezésének folyamata, a konceptualizálás és az operacionalizálás lépései, az idődimenzió szerepe a tervezésben.
4. Kvantitatív mérések a társadalomtudományban, a fogalmak mérésének eljárásai, mérési szintek, a mérés minősége (precizitás, reliabilitás, validitás).
5. Az okság, az ok-okozati viszony jellemzői, a Lazarsfeld modell, idiografikus és nomotetikus magyarázatmodellek jelentése, tipikus okfejtési hibák.
6. A mintavétel szerepe és jelentősége a kutatásban, a valószínűségi és nem valószínűségi mintavételi eljárások logikája, mintavételi tervek fajtái.
7. A kérdőíves vizsgálatok típusai, a kérdőívszerkesztés szabályai, a kérdőíves vizsgálat folyamata, főbb szakaszai.
8. A kísérlet, és a beavatkozás mentes vizsgálatok, mint megismerési módszerek a szociológiai kutatásban.
9. Az antropológiai résztvevő megfigyelés története, a résztvevő megfigyelés folyamata, fázisai, a megfigyelő lehetséges szerepei.
10. A résztvevő megfigyelés technikája. Fókuszpontok, adatgenerálás, a résztvevő megfigyelés értelmezése és közzététele.
11. Az interjúk típusai, az interjú előkészítésének folyamata, fázisai (egyéni és fókuszcsoportos interjúk) kérdezőtechnika, az interjú irányításának szabályai (egyéni és fókuszcsoportos interjúk).
12. Az interjú átírása, elemzése, értelmezése és közzététele (egyéni és fókuszcsoportos interjúk), kvalitatív módszerek alkalmazása a piackutatás gyakorlatában.
13. A társadalomkutatás etikai szempontjai, etikai kódexek, etikai köteleességek a kutatásban résztvevőkkel és a kutatótársakkal szemben, a kutatás politikai szempontjai.

IRODALOM

BORSÁNYI LÁSZLÓ (2000): A megfigyelés az antropológiai terepmunkában. Kultúra és Közösség, 5 (4) 77-83.

BABBIE, EARL (2003): A társadalomtudományi kutatás gyakorlata, Balassi Kiadó. (1996, 1998, 2000)

GEERTZ, CLIFFORD (2001): Az értelmezés hatalma. Budapest: Osiris Kiadó

RUDAS TAMÁS (2006): Közvélemény-kutatás, Corvina Kiadó.

SEIDMAN, IRVING (2002): Az interjú, mint kvalitatív kutatási módszer. Budapest: Műszaki Könyvkiadó

SÍKLAKI ISTVÁN (2006): Vélemények mélyén. A fókuszcsoport módszer, a kvalitatív közvélemény-kutatás alapmódszere. Budapest: Kossuth Kiadó

VICSEK LILLA (2006): Fókuszcsoport. Elméleti megfontolások és gyakorlati alkalmazás. Budapest: Osiris Kiadó.

VÖRÖS MIKLÓS - FRIDA BALÁZS (2004): Az antropológiai résztvevő megfigyelés története. In Letenyei László (szerk.): Településkutatás. Budapest: L'Harmattan – Ráció Kiadó, 395-416.

WHYTE, WILLIAM FOOTE (1999): Utcasarki társadalom. Budapest: Új Mandátum Könyvkiadó

B) Tételsor

MATEMATIKAI STATISZTIKA

14. Megfigyelési egység, populáció, minta, statisztikai változók, mérési skálák. VA: 15-23, 29-45
15. Elméleti középértékek és szóródási mutatók, a mintabeli középértékek és szóródási mutatók. VA: 47-79
16. Valószínűségeloszlás, véletlen változók. A normális eloszlás, a standard normális eloszlás táblázatának használata. A binomiális eloszlás. VA: 85-103, 112-113
17. Pontbecslés és intervallumbecslés. Intervallumbecslés az átlagra. Az átlag standard hibája. Konfidencia-intervallum az átlagra. VA: 125-140
18. A statisztikai hipotézisvizsgálatok általános menete, statisztikai próba, nullhipotézis, ellenhipotézis, elsőfajú hiba, másodfajú hiba, a próba ereje, egyoldali és kétoldali próba. Az u-próba. VA: 153-173
19. Az egymintás t-próba, a páros mintás t-próba, a független kétmintás t-próba. VA: 179-186, 209-212, 229-235
20. A Fischer-féle F-próba Az egyszempontos varianciaanalízis, a varianciaanalízis utóelemzései. VA: 250-251, 345-353, 359-366, 371-376
21. A Mann-Whitney-próba, a Wilcoxon-próba és az előjel-próba. A Kruskal-Wallis- és a Friedman-próba VA: 196-205, 259-263, 383-391
22. Diszkrét változók eloszlásvizsgálata. Eloszlásvizsgálat χ^2 -négyzet próbával. Függetlenségvizsgálat χ^2 -négyzet próbával VA: 425-437, 440-446
23. Lineáris regresszió VA 281-296
24. A Pearson-féle korrelációs együttható. A parciális korrelációs együttható VA 296-305 315-320
25. Rangkorrelációs együtthatók VA: 327-340

IRODALOM

VA= VARGHA ANDRÁS (2000): *Matematikai statisztika: pszichológiai, nyelvészeti és biológiai alkalmazásokkal*. Pólya Kiadó, Budapest.

A zárószigorlaton képletgyűjtemény használható, a különböző statisztikai tesztekhez tartozó táblázatokat pedig tudni kell használni.